

[Knuud Hertling.]

give landsrådet denne bemyndigelse gøre landsrådet, ja, hele det grønlandske folk en bjørnetjeneste eller ej?

Det første underspørgsmål, der i mine øjne rejser sig, er lidt af juridisk art. Spørgsmålet er, hvorvidt folketinget kan overlade et lovgivningsanliggende til landsrådet, der jo ikke engang er udstyret med en hjemmestyreordning som f. eks. den færøske. Men dertil et bispørgsmål: denne bemyndigelse kan i sidste ende betyde en indskrænkning i borgernes frihed til at bestemme over deres egen livsførelse, og mon landsrådet er det rigtige forum for sådanne indskrænkninger, sådanne beslutninger?

Dette forfatningsretlige spørgsmål egner sig bedst til drøftelse i udvalget, og jeg skal gerne gemme det til senere hen. Men jeg skal dog lige nævne, at det virker nu ulogisk, når ministeren i bemærkningerne som argument for lovforslaget anfører, at det er naturligt at overlade udformningen af tvangsmæssige foranstaltninger til landsrådet, eftersom en sådan fremgangsmåde har været fulgt siden 1954. Denne praksis er jo netop en praksis, som man i 1968 endelig fandt ud af har været praktiseret uden lovhjemmel, og som der nu søges lovhjemmel til gennem det forslag, der er til første behandling i dag.

Endvidere må det i sandhedens interesse tilføjes, at det er vel ret beset så som så med de formodede særlige forudsætninger, som landsrådsmedlemmerne måtte have for at bedømme virkningerne af eventuelle tvangsmæssige foranstaltninger vedrørende spiritus. De hidtidige ordninger har nemlig været overladt til forskellige kommunalbestyrelser til afgørelse; disse ordninger har efter min mening visse steder været ganske gode — men det er altså kommunalbestyrelserne, der har udformet disse bestemmelser, og ikke landsrådet som sådant. Først her i sommer vedtog landsrådet efter megen diskussion en landsomfattende ordning, men denne ordning er, som vi alle ved, endnu ikke trådt i kraft på grund af manglende lovhjemmel.

Det næste underspørgsmål for mig er, om det i det hele taget vil være rigtigt at give lovhjemmel til ikrafttrædelsen af den af landsrådet i sommeren 1968 vedtagne spiritusrationering? Ja, jeg spørger videre, om

denne vedtagelse i sidste ende er i det grønlandske folks interesse bedømt ud fra sociale og menneskelige kriterier? Jeg personlig er absolut ikke overbevist om rigtigheden af denne vedtagelse. Landsrådets vedtagelse om spiritusrationeringen i sommeren 1968 er sket på grundlag af en kommissionsbetænkning. Da jeg havde gennemlæst denne betænkning, var det min første tanke, at man ikke burde have presset denne kommission til at afgive en delbetænkning om et så alvorligt problem. Det grundlæggende materiale var ikke gennemarbejdet nok, hvorfor man overalt var nødsaget til at tage forbehold om ikke tilstrækkeligt undersøgte områder. Det bedst underbyggede område vedrører de kriminelle handlinger, der er begået under påvirkning af spiritus, men disse handlinger var jo igen blot følgevirkninger af noget, der var af dybereliggende karakter. Efter gennemlæsningen af kommissionsbetænkningen har jeg selv det indtryk, at man har draget videre konklusioner, end præmisserne egentlig kan holde til. Drøftelserne i landsrådet bærer også præg heraf. Disse drøftelser viser i virkeligheden mange flere nuancer og meningsforskelle end selve afstemningsresultatet giver indtryk af; man har været stærkt i tvivl.

Jeg tror personligt ikke på, at restriktioner og rationeringer i længden er det rigtige middel til nedsættelse af spiritusforbruget i Grønland. Ved en rationering findes der altid mange smuthuller, der kan misbruges — men misbrugerne og overtræderne af denne ordning kan man så altid kriminalisere ifølge forslaget § 2. Jeg vil gerne spørge: til glæde for hvem? En kriminalisering, der ellers godt kan undgås, er altid af det onde. Så bliver der så mange flere, der skal resocialiseres. Bliver det billigere, menneskeligt og socialt, for samfundet? Jeg tror det næppe.

Hvorfor ikke prøve på en stærkt koncentreret propagandavirksomhed mod spiritusforbruget? Man kan f. eks. gøre det gennem større støtte til afholdsbevægelsen i Grønland, gennem oprettelse af alkoholikerklinikker, f. eks. knyttet til sygehusene, gennem bedre social service til folk, der flytter ind til større byer, og i det hele taget gennem bedre oplysningsvirksomhed. Et spiritusforbrug hos et folk er som regel et kulturelt og socialt problem, og løsningen af